

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

869

Vragen van het lid **Dik-Faber** (ChristenUnie) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *voedselverspilling* (ingezonden 9 oktober 2020).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 20 november 2020). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 406

Vraag 1

Herinnert u zich de door de Kamer aangenomen motie Dik-Faber over «cosmetische aspecten in specifieke handelsnormen voor groenten en fruit»? Kunt u schetsen wat de actuele status is van de uitvoering van deze motie? Zijn er nog gesprekken gaande met de sector over de cosmetische aspecten?¹

Antwoord 1

Ja. Zoals ik in mijn antwoorden op eerdere Kamervragen (i.c. de schriftelijke vragen van het lid Dik-Faber van 16 januari 2020, Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 2070) heb aangegeven, hebben gesprekken met de supermarkten Ahold, Jumbo, Plus, Lidl en koepelorganisatie CBL geleid tot een toezegging dat zij in voorkomende gevallen hun aanvullende cosmetische eisen versoepelen. En dat mochten zich op dit vlak toch knelpunten voordoen, de supermarkten direct met hun leveranciers zullen overleggen om te voorkomen dat uiterlijkheden de oorzaak van verspilling zijn.

Ik heb ook aangegeven dat om te komen tot echt structurele oplossingen het nodig is om in de ketens samen te werken zodat vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten. Inmiddels zijn in samenwerking met de Stichting Samen Tegen Voedselverspilling (STV) diverse acties in gang gezet waaronder het opzetten van de online B2B Marktplaats, zoals uw Kamer heeft kunnen vernemen in mijn brief «Voedselverspilling in Nederland 2020» (Kamerstuk 31 532, nr. 254). Daarnaast hebben verschillende supermarkten manieren gevonden om groenten en fruit met een afwijkend uiterlijk een plek te geven in het schap.

¹ Kamerstuk 31 532, nr. 203

Vraag 2 en 3

Kunt u schetsen hoe het staat met de uitvoering van deze motie op Europees niveau en is de oproep voor het in Europees verband schrappen van cosmetische eisen in handelsnormen beperkt tot het meegeven van de aanbeveling van de Wageningen University & Research – het aanpassen van de cosmetische eisen van klasse II-producten – in de lopende evaluatie van de Europese Commissie? Zo nee, welke andere acties hebt u in gang gezet, al dan niet samen met andere Europese landen?

Herinnert u zich uw reactie op eerdere Kamervragen, waarin het meest kansrijk wordt geacht om de cosmetische eisen van klasse II-producten aan te passen, waardoor meer klasse II-producten op de markt komen en herkent u dat het vaak juist de klasse II-producten zijn die niet in het reguliere (supermarkt)schap terechtkomen? Is het daarom niet kansrijker om juist klasse I te verruimen? Kunt u uw antwoord toelichten?²

Antwoord 2 en 3

Ik heb in mijn antwoorden op eerdere Kamervragen inderdaad aangegeven dat het kansrijker en effectiever is om de cosmetische eisen van klasse II-producten aan te passen en ben nog steeds van mening dat dit verstandiger is dan het verruimen van Klasse I. Uit het rapport «Cosmetische aspecten in specifieke handelsnormen voor groenten en fruit» van Wageningen University & Research (WUR) blijkt namelijk dat het toestaan van afwijkingen van cosmetische eisen in klasse I-producten geen gunstig effect heeft op het tegengaan van voedselverspilling. Het leidt bovendien tot lagere prijzen voor producten in klasse I en kan ertoe leiden dat de kwaliteit van klasse I-producten onder druk gezet wordt.

De onderzoekers van de WUR achten het aanpassen van de cosmetische eisen van klasse II-producten het meest kansrijk om het aanbod van producten met een lichte afwijking op de markt te vergroten. Het klopt dat het aanbod in de reguliere schappen in Nederland op dit moment merendeels uit klasse I product bestaat. Desalniettemin wordt wel al klasse II product aangeboden, het betreft producten als Buitenbeentjes. Ik ben van mening dat de versoepeling van de cosmetische eisen binnen klasse II meer van dit soort producten op de markt en in de supermarkt zal krijgen.

De aanbeveling om de standaarden voor klasse II-producten te verruimen, heb ik inmiddels ingebracht in de lopende evaluatie van de Europese Commissie naar de effectiviteit van de EU-handelsnormen van onder andere Groente & Fruit-producten. De aanbeveling is in november 2019 ook door Nederland voorgelegd aan het deskundigencomité van de UNECE. De EU-handelsnormen zijn namelijk gebaseerd op handelsnormen die in dit internationale gremium worden vastgesteld. Echter, in het deskundigencomité kan de aanbeveling niet op brede steun rekenen. Kansrijker is een alternatief voorstel dat de Nederlandse delegatie in mei 2020 heeft ingebracht. Dit betreft een voorstel voor verhoging van de tolerantienorm van 10% naar 20% voor de cosmetische eisen van groente en fruitproducten van klasse II-producten. Ook langs deze weg zouden er meer klasse II-producten, met een kleine cosmetische afwijking, op de markt komen en voor consumptie beschikbaar zijn. Het voorstel is goed ontvangen bij het merendeel van de leden van de UNECE. Een aantal landen vindt een generieke verhoging van de tolerantienorm voor alle klasse II-producten te ver gaan. Zij staan slechts open om per afzonderlijke standaard per product een verhoging van de tolerantienorm in overweging te nemen. Nederland heeft bezwaar tegen verschillende tolerantienormen per product. Deze optie is inefficiënt en niet uitvoerbaar voor de controleurs. De discussie hierover wordt vervolgd in een bijeenkomst van de vergadering van de betreffende werkgroep van de UNECE ³ in november a.s.

Vraag 4

Herinnert u zich dat u in dezelfde beantwoording van Kamervragen hebt aangegeven dat de supermarkten nu al hun cosmetische eisen bijstellen, waarbij vooral gerefereerd wordt aan uitzonderlijke omstandigheden zoals de

² Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 2070

³ United Nations Economic Commission for Europe Steering Committee on Trade Capacity and Standards Working Party on Agricultural Quality Standards (WP7)

hete zomer van 2018 en bent u het ermee eens dat de problemen structureler zijn en versoepeling van cosmetische eisen niet beperkt zou moeten worden tot bepaalde weersomstandigheden? Zo ja, zijn er ook plannen om structurele maatregelen te treffen?

Antwoord 4

Ja, ik ben het ermee eens dat een structurele aanpak nodig is. Daar zijn diverse voorbeelden van. In 2020 is de online B2B Marktplaats opgericht, om voedsel dat verspild dreigt te worden een waardevolle bestemming te geven. Voor een structurelere oplossing wordt gewerkt aan een geautomatiseerde marktplaats Goed Voedsel (platform). Daarmee kan via een meldpunt, aanbod direct verbonden worden aan vraag en stromen kunnen via verwerkingscapaciteit gekoppeld worden aan (toekomstige) vraag. Ook kunnen oplossingen worden gecrowdsourced: voor voorspelde grote stromen zonder vraag worden met challenges binnen het netwerk van bedrijven oplossingen gezocht. Daarnaast worden op veel plekken, zoals bepaalde supermarkten, markten, bezorgdiensten en winkels waarbij groenten en fruit direct van de boer gekocht worden, op dit moment al producten verkocht die niet voldoen aan de gebruikelijke cosmetische eisen.

Vraag 5

Herinnert u zich uw Kamerbrief over voedselbeleid, waarin u aangeeft dat door supermarkten 1,7% van het voedsel verspild wordt? Kunt u ingaan op voedselverspilling die eerder in de keten plaatsvindt, bijvoorbeeld bij de boer als gevolg van kwaliteitseisen in het inkoopbeleid van supermarkten? Zijn deze factoren ook in beeld gebracht en onderzocht?⁴

Antwoord 5

Ja. Er wordt momenteel door de WUR gekeken naar de voedselverspilling in de primaire sector en de andere ketenschakels, maar van de verspilling die eerder in de keten plaatsvindt is nog geen duidelijk beeld. Uit de Monitor voedselverspilling zoals die heden wordt uitgevoerd zijn geen sectorspecifieke gegevens voorhanden, aangezien deze is gebaseerd op openbare afvalgegevens. Er wordt gebruik gemaakt van cijfers uit geaggregeerde landelijke statistieken, waardoor de oorsprong en herkomst van reststromen niet altijd te achterhalen zijn. Maar dat gaat veranderen. De monitor zal vanaf volgend jaar beoogd ook gebruik gaan maken van gegevens van bedrijven zelf, per geaggregeerde sector, waaronder de primaire sector. De cijfers zijn dan niet meer alleen van de eindstromen maar ook van de reststromen van de verschillende ketenschakels. Dit zorgt voor inzicht in de samenhang van de ketenschakels en helpt om concrete aanknopingspunten te identificeren waar voedselverspilling direct kan worden aangepakt.

Vraag 6

Waarom wordt ervoor gekozen om géén klasse II groenten en fruit toe te laten tot het EU-Schoolfruitprogramma? Zou dit niet een waardevolle, leerzame en praktische aanvulling kunnen zijn op de speciale Donald Duck uitgave en «Smaaklessen» die op scholen worden aangeboden, waardoor kinderen al op jonge leeftijd leren hoe groenten en fruit er écht uitzien?

Antwoord 6

Ja, dit zou zeker een waardevolle aanvulling zijn. Daarom zal ik ervoor zorgen dat de subsidievoorwaarden in de Regeling schoolfruit, -groente en -melk 2019 zo worden aangepast, dat ook klasse II groente en fruit geleverd kunnen worden.

Vraag 7

Herinnert u zich uw toezegging in het algemeen overleg Landbouw, Klimaat en Voedsel d.d. 1 oktober 2020 om uit te zoeken welke ruimte er binnen de Europese verordening bestaat om kromme groenten en fruit aan te bieden in het EU-Schoolfruitprogramma? Klopt het dat het hier gaat om verordening 1308/2013 Bijlage I, Deel IX. (17/12/2013) en dat daarin alleen staat dat schoolfruit vers en gekoeld moet zijn – maar niet per sé kwaliteitsklasse I?

⁴ Kamerstuk 31 532, nr. 254

Hebt u er kennis van genomen dat die verordening is gewijzigd per 11/5/2016, door in ieder geval toevoeging van (EU) 2016/791, Artikel 23, lid 11 waaronder aan het slot is opgenomen dat «de lidstaten kunnen in hun strategieën voorrang geven aan overwegingen betreffende duurzaamheid en eerlijke handel». Deelt u de conclusie dat de Europese verordening ruimte laat voor toelaten van klasse II groenten en fruit tot het EU-schoolfruitprogramma?

Antwoord 7

Ja, die ruimte bieden de Europese verordeningen. Zie ook mijn antwoord op vraag 6.

Vraag 8

Kunt u zich ervoor inzetten om in het schooljaar 2021–2022 de subsidieregeling voor leveranciers zodanig te hebben aangepast zodat ook klasse II geleverd mag worden aan scholen waardoor leveranciers (telers en handelsorganisaties) een groter deel van de oogst kwijt kunnen?

Antwoord 8

Ja, bij de komende herziening van de Regeling schoolfruit,-groente en -melk 2019 zal deze zo worden aangepast dat ook klasse II producten geleverd kunnen worden aan scholen. Deze herziening is gepland voor het voorjaar 2021. Hierbij zal ook informatie gegeven worden over hoe dit voedselverspilling voorkomt.

Vraag 9

Bent u bereid om u samen met andere Europese landen in te zetten op aanpassing van de Europese verordening zodat klip en klaar is dat ook kromme groenten en fruit in EU-programma's worden opgenomen?

Antwoord 9

Ja, daar zal ik mij samen met andere Europese landen voor gaan inzetten.

Vraag 10

Kunt u deze vragen beantwoorden voor de begrotingsbehandeling LNV?

Antwoord 10

Ja.